

מלחמת העצמאות

תש"ח-תש"ט

צפת, ירושלים, אילת
(בולים וגליונית מזכרת)

THE WAR OF
INDEPENDENCE
1947-1949

ZEFAT, JERUSALEM, ELAT
(Stamps & Souvenir sheet)

569 ■ 2/1998 ■ שבט התשנ"ח

רשות הדואר
Israel Postal Authority
PHILATELIC SERVICE השירות הבולאי

מלחמת העצמאות

שלושת הבולים בגליונית מייצגים את שלוש זירות המלחמה העיקריות ברחבי ארץ-ישראל: זירת מרכז הארץ מיוצגת ע"י קרבות הקסטל בואכה ירושלים, בין ה-2 ל-9 באפריל 1948. זירת צפון הארץ מיוצגת ע"י המערכה לכיבוש צפת ושחרור הרובע היהודי של צפת בחודש מאי 1948. זירת הדרום והנגב מיוצגת ע"י מעמד הנפת דגל ישראל באילת ב-10 במרס 1949, שציין את תום הקרבות של מלחמת העצמאות.

מתחילת מלחמת העצמאות פתחו ערביי כפר הקסטל (ששכן על הר גבוה לצד הכביש הראשי, כ-5 ק"מ ממערב לירושלים) במערכה רצופה של חסימות והטרדות-ירי על התחבורה העברית והסבו ליהודים אבידות ניכרות בנפש וברכוש. משגברו מעשי חבלה אלה, נכבש הכפר ע"י פלוגה מהגדוד הרביעי של הפלמ"ח ופלוגה מחטיבת "עציוני". לאחר 5 יממות לחימה קשה, נכבש הכפר בחזרה ע"י אלפי ערבים בהנהגת עבד-אל-קאדר אל-חסייני שנהרג בקרב. בקרב זה נתן המפקד הפלמ"חאי שמעון אלפסי את הפקודה ההיסטורית: "המפקדים יישארו ויחפו על נסיגת חיילים". ב-9 באפריל נכבש הקסטל שנית ע"י אותה פלוגת פלמ"ח, ומאז נמצא בשליטת ישראל.

בעיר המעורבת צפת שכנו 1500 יהודים, מכותרים ב-12 אלף ערבים עוינים, עירוניים וכפריים. הצבא הבריטי שפינה את צפת ב-16 באפריל הציע לפנות עמו את כל האוכלוסייה היהודית הבלתי לוחמת מהרובע היהודי של צפת. הפיקוד העליון העברי דחה את המחוזה הבריטית והחליט במקום זאת להשתלט כליל על מרחב צפת. כוח קטן של חיל-שדה ופלמ"ח הוחדר אל הרובע היהודי. מפקד הפלמ"ח יגאל אלון, קיבל את הפיקוד על הגליל העליון, במסגרת מבצע "פיתח". שני גדודי פלמ"ח כיתרו את צפת ע"י כיבוש הכפרים הערביים מצפון לעיר (הגדוד השלישי) ומדרום לה (הגדוד הראשון), הגדוד השלישי הצטרף אל הרובע היהודי כדי לכבוש את מצודת העיר ולהשתלט על כולה. לאחר כשלוש שעות הצליח גדוד זה להשתלט על צפת ב-11 במאי 1948, תוך בריחה המונית של הערבים, כולל המפקד הסורי אדיב ביישקלי. לאחר מעשה הסביר רבה של צפת ליגאל אלון כי צפת נושעה בגלל מעשה ובגלל נס: המעשה היה שקהילת צפת קיימה תפילת מניין מתמדת מאז יציאת הבריטים... והנס היה שהגיע הפלמ"ח.

אילת נכבשה מידי צבא ירדן ב-10 במרס 1949 ע"י חטיבות "הנגב" ו"גולני" במסגרת מבצע "עובדה", אחרון מבצעי צה"ל במלחמת העצמאות. "דגל הדיו" הונף ליד חוף אילת ע"י כוח החלוץ של חטיבת "הנגב". הלוחמים, שגילו כי אין בידם דגל, איתרו במהירות דגל מסדין וציירו עליו בדיו. עם הגיעו של כוח החלוץ של "גולני", שעתיים לאחר מכן, שלחו שני מפקדי החטיבות, נחום שריג ונחום גולן, את המברק הבא אל מפקד החזית, יגאל אלון: "העבירו לממשלת ישראל: ליום ההגנה, ל-ו"א באדר, מגישות חטיבת הנגב פלמ"ח וחטיבת גולני את מפרץ אילת למדינת ישראל. אילת (אום רשרש) ט' באדר תש"ט, 10.3.1949, שעה 16:00".

מאיר פעיל

תיאור גליונית המזכרת

על רקע תצלומים עכשוויים של צפת, שער הגיא (ירושלים) ואילת נראים הפרטים הבאים:
בול צפת: תצלום של לוחמי פלמ"ח ושל תושבי צפת - באדיבות ארכיון צה"ל וארכיון מוזיאון בית המאירי בצפת; תצלום של בול "דואר צפת" שהונפק מטעם ההגנה בצפת ב-4 במאי 1948.
בול ירושלים: תצלום של משוריינים בדרך לירושלים; קריקטורה של כיבוש הקסטל מאת אריה נבון, 1948; אות מלחמת העצמאות.
בול אילת: תצלום הנפת דגל הדיו, הצלם - מר מיכה פרי, באדיבות ארכיון צה"ל.

מעצב הבולים וגליונית המזכרת:
משה פרג

Stamps & Souvenir Sheet Designer:
Moshe Pereg

THE WAR OF INDEPENDENCE 1947-1949

The three stamps included in this sheet represent the three battle fronts of Israel: the central front, represented by the battles at the Castel, on the outskirts of Jerusalem, between the 2nd and 9th of April, 1948; the northern front represented by the battle for Zefat and liberation of the Jewish quarter in Zefat in May 1948; the southern front represented by the raising of the Israeli flag in Elat on March 10th, 1949, marking the termination of combat in the War of Independence. At the beginning of the War of Independence, the Arabs in Castel village (situated on a high mountain overlooking the main road, some 5 kilometers west of Jerusalem) began unceasing attacks on Jewish transportation, blocking the road and sniping at vehicles, causing considerable losses of life and property. When these acts of sabotage increased, the village was captured by a company of the Fourth Battalion of the Palmach and a company of the Etzioni Brigade. After 5 days of fierce fighting, the village was taken back by thousands of Arabs, led by Abd El-Kader El-Husseiny, who was killed on the battlefield. In this battle, Palmach officer Shimon Alfassi gave the historic command: Commanders will stay and cover their soldiers' retreat. On the 9th of April, the Castel was recaptured by the same Palmach company and has, since then, been under Israeli sovereignty.

1,500 Jews resided in the mixed city of Zefat, surrounded by some 12,000 hostile Arabs, urban and rural. The British Army vacated Zefat on April 16th and offered to evacuate all the non-military Jewish population from the Jewish quarter. The Jewish high command rejected the British gesture and decided to capture the entire Zefat area instead. In order to lead this offensive Yigal Alon was given command of the Upper Galilee. Two Palmach battalions surrounded Zefat by capturing the Arab villages north of the city (the third battalion) and south of it (the first battalion). The third battalion joined the Jewish quarter and conquered the city fort, thus controlling the entire city. After one failed attempt, this battalion managed to get control of Zefat on May 11th, 1948. The Arabs fled in thousands, including the Syrian commander Adib Shishakly. Later, the Rabbi of Zefat told Yigal Alon that Zefat was rescued due to an action and a miracle. The action was: round the clock prayer kept up by Zefat Jews from the time British troops left town; and the miracle was: the arrival of the Palmach.

Elat was captured from the Jordanian army on March 10th, 1949, by the Negev and Golani brigades, during the Uvda Operation, the last of the Israeli Defense Forces operations in the War of Independence. A flag was raised near the Elat beach by the Negev brigade advance guard. The soldiers, who discovered they did not have a flag at hand, quickly improvised a

חותמת -
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION

flag by drawing in ink on a bed sheet. When the Golani advance guard arrived two hours later, the two brigade commanders, Nachum Sarig and Nachum Golan, sent the following telegram to the front commander, Yigal Alon: Inform the government of Israel, on the birthday of the "Haganah" - eleventh of Adar, the Palmach Negev brigade and the Golani brigade, hand over the Gulf of Elat to the State of Israel. Elat (Um Rashrash) the ninth of Adar, 10.3.1949, 16:00 hours.

Meir Pail

DESCRIPTION OF THE SOUVENIR SHEET

On the background of contemporary photographs of Zefat, Jerusalem Shaar Hagai and Elat, the following details appear:

Zefat stamp: Photograph of Palmach warriors and citizens of Zefat, by kind permission of the IDF archives and the archives of Beit Hameiri Museum in Zefat. Photograph of the Zefat Postage stamp, issued by the Hagana in Zefat on May 4th, 1948.

Jerusalem stamp: Photograph of armoured vehicles on the road to Jerusalem. Drawing, The Castel Conquered, by Arie Navon, 1948. The War of Independence decoration.

Elat stamp: Photograph of the raising of the Ink Flag. Photographer Mr. Micha Perry, by kind permission of the IDF archives.

The War of Independence - 1947-1949 Zefat, Jerusalem, Elat

Issue: February 1998
Designer: M. Pereg
Souvenir Sheet of 3 stamps: (140mm x 75mm)
Stamp size: 25.7 x 40mm
Plate nos.: 336, 337, 338
Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.
Method of printing: Offset

La Guerre D'indépendance - 1947-1949 Zefat, Jerusalem, Elat

Emission: Février 1998
Dessinateur: M. Pereg
Feuille Souvenir de 3 timbres: (140mm x 75mm)
Format de timbre: 25.7 x 40mm
No. de planches: 336, 337, 338
Imprimerie: E. Lewin-Epstein Ltd.
Mode d'impression: Offset

La Guerra de la Independencia - 1947-1949 Zefat, Jerusalem, Elat

Emission: Febrero de 1998
Dibujante: M. Pereg
Hoja-Bloque de 3 sellos: (140mm x 75mm)
Tamano de sello: 25.7 x 40mm
No. de planchas: 336, 337, 338
Imprenta: E. Lewin-Epstein Ltd.
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל' 03-5123933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel. 972-3-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel Aviv-Yafo